

Απαντήσεις Λογοτεχνία Γ' Λυκείου 2009

Α. Οι τρεις πρώτοι στίχοι απεικονίζουν το σκηνικό : τον ουρανό (στ.1-3) που μοιάζει με κήπο αιματοβαμμένο και χιονισμένο . Η εικόνα ανακαλεί μνήμες του αλβανικού πολέμου : το αίμα των στρατιωτών που βάφει κόκκινο το χιόνι ή το σκληρό χειμώνα του '42 . Η δεύτερη σκηνή (στ.4-6) απεικονίζει το ποιητικό υποκείμενο στον ουρανό ως ελεγκτή – μηχανοδηγό που σφίγγει τα σκοινιά του για να κρατηθεί ψηλά . Ο ουρανός συμβολίζει τον πνευματικό χώρο όπου κινούνται οι μεγάλες αξίες της δικαιοσύνης , της ελευθερίας . Στη δεύτερη εικόνα ο «ελεγκτής» έχει την ευθύνη να διατηρεί την πνευματική του νηφαλιότητα και να τη μεταλαμπαδεύει στους άλλους . Η Τρίτη εικόνα (στι.7-11) παρουσιάζει τον ποιητή μεταμορφωμένο σε πουλί να εποπτεύει τον ουράνιο και το γήινο χώρο . Ως κληρονόμος των πουλιών αγωνίζεται να είναι συνεπής στο χρέος του : έστω και με σπασμένα φτερά , να πετά . Παρά την αντιπνευματική εποχή του οφείλει να είναι θεματοφύλακας των ηθικοπνευματικών αξιών των δύσκολων καιρών που βιώνει .

B.1.α) Τα χρώματα είναι κυρίαρχο στοιχείο της ποιητικής του Σαχτούρη . Κύρια χρώματα στην ποίησή του είναι το άσπρο , το κόκκινο και το μαύρο αλλά και το γαλάζιο που δεν παρουσιάζονται μόνο ξεχωριστά αλλά και στη μείξη τους , στην αδιαιτερότητά τους καθώς φαίνεται να αναμειγνύονται μεταξύ τους .

β) Το άσπρο (χιόνι) ως χρώμα φωτεινό αναφέρεται στην αγνότητα , την ηρεμία , το εφήμερο και το θάνατο . Το μαύρο (μπαξές) το χρώμα της σιωπής και το θάνατο . Το κόκκινο (αίμα) δηλώνει ζεύγη αντίθετα όπως τη ζωή και το θάνατο , τη φωτιά , την αγάπη , το θυμό . Το γαλάζιο (ουρανός) αναφέρεται στην ελευθερία , την ουράνια αλήθεια , την αιωνιότητα . Ο συνδυασμός των χρωμάτων και η αλληλεπίδρασή τους δημιουργούν ένα σύνολο ενιαίο , αποτελούν στοιχεία υπερρεαλιστικά και προσδίδουν διαστάσεις που μόνο η ποίηση του Σαχτούρη καταφέρνει να πετύχει .

B.2. Ο τίτλος του ποιήματος ακολουθεί τη συνήθη τακτική του Σαχτούρη : ένα ουσιαστικό συνοδεύεται από ένα οριστικό άρθρο . Ο τίτλος έχει συμβολικό περιεχόμενο και αναφέρεται στη συνειδητή αποστολή του ποιητή να βρίσκεται σε εγρήγορση για να «ελέγχει τα αστερία» και να «πετάει» , δηλαδή να βρίσκεται ψηλότερα από τους άλλους και να φρουρεί τις πανανθρώπινες αξίες .

Γ. Ο ποιητής έχει χρέος να πετά έστω και με σπασμένα φτερά . Ακόμα και όταν η πραγματικότητα που ζει τον πληγώνει πρέπει να έχει τη δυνατότητα να φέρει λίγο από το φως των αστεριών στη φρίκη του αίματος και το σκοτάδι του θανάτου . Τα σπασμένα φτερά υπονοούν τον ψυχικό τραυματισμό του από μια εποχή γεμάτη μίσση και θάνατο , διωγμούς και αλληλοσκοτωμούς αλλά και τις αντικειμενικές δυσκολίες που ο ποιητής έχει για να φέρει σε πέρας την αποστολή του . Οφείλει , όμως , να ξεπεράσει κάθε αντιξοότητα που δυσχεραίνει το έργο του και να παρουσιάσει στους ανθρώπους μια καλύτερη πραγματικότητα . Η ευαίσθητη φύση του έχει αποστολή να περιφρουρεί τις πανανθρώπινες αξίες και να συμβάλλει στην πραγμάτωση ενός καλύτερου κόσμου .

Δ. Και τα δύο ποιήματα «Ελεγκτής» - «Ανταπόδοση» αναφέρονται στο ρόλο και το χρέος του ποιητή ο οποίος οφείλει : να αντιλαμβάνεται τους κραδασμούς της σύγχρονης πραγματικότητας , να βρίσκεται σε ετοιμότητα για δράση , να φανεί αντάξιος της ανθρωπιστικής αποστολής που έχει , να μην σταματά μπροστά στη δυσχέρεια , να είναι θεματοφύλακας ηθικών αξιών και παραδόσεων , να οραματίζεται έναν καλύτερο κόσμο και να ενεργεί με κάθε μέσο για να γίνει αυτό πραγματικότητα ακόμα κι αν αυτό αποβαίνει σε βάρος του ίδιου του ποιητή : «σπασμένα φτερά» για τον Σαχτούρη και «βέλη στα γυμνά πλευρά» ως «ανταπόδοση» για τον Ρίτσο .

Επιμέλεια : Μουσιάδου Ελένη